

ת"פ 55931/02/16 - בית המכס ומע"מ ירושלים נגד בע"מ, ד י

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 55931-02-16 בית המכס ומע"מ ירושלים נ' ---
בע"מ ואח'

בפני
בעניין: כבוד השופט שמואל הרבסט
בית המכס ומע"מ ירושלים

המאשימה

נגד

1. --- בע"מ

2. ד י

הנאשמים

גזר דין

כתב האישום והסדר הטיעון

הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירות על פי חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975 (להלן: "החוק").

החלק הכללי בכתב האישום מלמדנו כי הנאשמת 1 נרשמה כ"עוסק מורשה" על פי החוק בתחום שיפוז מבנים ועבודות בניין בשנת 1996. הנאשם היה מנהלה של חברה זו.

על פי כתב האישום, הנאשמים ביצעו עבודות בנייה באמצעות פועלים תושבי הרשות הפלסטינית, וככיסוי על שכר עבודתם קיבלו חשבוניות מס על שם העוסקים המורשים - "איתן בן יעקב", "ניר לי", "משוט טסלר" ו"משה כהן". לפועלים לא היה קשר לעוסקים מורשים אלה. חשבוניות אלה שימשו את הנאשמת, באמצעות הנאשם, לניכוי מס תשומות, וזאת בלא שעוסקים אלה ביצעו עסקה עם הנאשמים.

בגין **האישום הראשון** הורשע הנאשם בעבירה של ניכוי מס תשומות ללא מסמך לגביו בנסיבות כאמור בסעיף 38 לחוק מס ערך מוסף, בנסיבות מחמירות לפי סעיף 117(ב)(5) + 117(ב)(3) לחוק. זאת לאחר שעל מנת להקטין את הכנסותיה החייבות במע"מ של הנאשמת, כלל הנאשם בדיווחיו למע"מ כמס תשומות, בתקופה שבין 6/12 עד 9/13, את סכום המע"מ הנקוב בחשבוניות על שם 4 העוסקים המורשים הנ"ל, בסך כולל של **1,953,806 ₪** (להלן: "החשבוניות הפיקטיביות"), כמפורט בנספח א' לכתב האישום.

בפועל לא נעשתה כל עסקה בין העוסקים המורשים ששמותיהם הופיעו על גבי החשבוניות הפיקטיביות לבין הנאשמים, ולכן לא ניתן היה לנכות תשומות ע"ס חשבוניות אלה. ניכוי מס התשומות נעשה בנסיבות מחמירות, מאחר שהנאשמים הביאו במעשיהם להשתמטות מתשלום מס בסכום העולה על כפל הקנס בסעיף 61 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").

בשל המתואר באישום השני, הורשע הנאשם ב-6 עבירות נוספות שעניינן הוצאת חשבונית מס ללא זכאות לכך לפי סעיף 117(א)(5) לחוק ועבירה נוספת של פעילות במטרה להביא לכך שאחר יתחמק או ישתמט מתשלום מס שאותו אדם חייב לו לפי סעיף 117(ב1) לחוק.

בכך הורשע הנאשם לאחר שבסמוך לחודשים 8/12 עד 8/13, הוציאה הנאשמת באמצעות הנאשם, 6 חשבוניות מס של הנאשמת לחברת "משוט טסלר" בסך 532,848 ₪ כולל מס, אשר סך המס הכלול בהן הוא 77,524 ₪, בלא שהיו זכאים לעשות כן.

הנאשמים לא ביצעו ולא התחייבו לבצע עסקאות עם חברת "משוט טסלר", ולכן לא היו זכאים להוציא להם חשבוניות מס, אך הוציאו 6 חשבוניות מס.

במסגרת הסדר הטיעון הגבילה עצמה המאשימה לשנת מאסר בפועל, מאסר על תנאי, קנס שיוטל לפי שיקול דעת בית המשפט והזמנתו של תסקיר מטעם שירות המבחן. הנאשם נותר חופשי בטיעונו.

תסקיר שירות המבחן

תסקיר שירות המבחן מיום 29.1.18 מלמדנו כי הנאשם, בן 77 שנים, נשוי ואב לארבעה ילדים בטווח גילאי 42-52 שנים וסב לנכדים. הוא מתגורר עם אשתו בשכונת --- ובבעלותו חברת הבניה הנאשמת.

כאשר היה הנאשם בן 10 שנים, בשנת 1950, עלתה משפחתו לישראל מ---. הנאשם סיפר כי משפחתו, בה הוא הבן השלישי מבין 11 ילדים, חיה בעוני קשה. תחילה שהו במעברה ב--- ולאחר תקופה קצרה עברו ל--- והתגוררו בשכונת --. הנאשם תיאר כי לעתים היו בני המשפחה הולכים לישון כשהם רעבים ואביו אף נהג לשתות אלכוהול ונקט אלימות מילולית כלפי בני המשפחה.

בגיל 12 שנים עזב הנאשם את בית הוריו ועבר להתגורר בקיבוץ בגליל, ולאחר מכן עבר לקיבוץ אחר, עד אשר בגיל 17 חזר לבית הוריו ב---, מאחר שאחיו התגייס והיה עליו לסייע בפרנסת המשפחה ולכן נאלץ אף לעזוב את לימודיו. הנאשם החל לעבוד בתחום הבניה, ולאחר עבודה כשכיר במשך שנה, יצא לדרך עצמאית בתחום. בהמשך התפתח והקים את חברת הבניה שבבעלותו.

בגיל 23 שנים התגייס לשירת צבאי מקוצר, ובהמשך שירת במילואים והשתתף במלחמת ששת הימים ובמלחמת יום כיפור.

בשנת 1993 נקלעה החברה לחובות והוא נאלץ למכור את בית המשפחה אשר בנה במו ידיו וסימל עבורו את הצלחתו, ועד היום הוא ואשתו מתגוררים בדירה שכורה.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם גדל במשפחה שחוותה משבר הגירה, חווה חוויות בילדותו ובבגרותו, שהשליכו על דימויו העצמי והותירו בו משקעים ואלה עומדות ברקע למעשיו.

אשר לעבירות דנן, התרשמה קצינת המבחן כי הנאשם אינו מקבל אחריות לביצועו, אלא משליך אחריות על הממסד, על עמיתיו לעסקים ועל בא כוחו, אשר דחק בו להודות בביצוע העבירות. כמו כן, התרשמה הקצינה, כי הנאשם אינו

מבין את חומרת העבירות אשר בהן הורשע.

לצד אלה, ציינה קצינת המבחן את רצון הנאשם לנהל אורח חיים נורמטיבי ויצרני, כוחותיו החיוביים לתפקוד, אשר באו לידי ביטוי בהקמת חברת הבנייה עצמאית ויכולת הסתגלות למצבים משתנים, תוך התפתחות מקצועית בתחומו, והעדר עבר פלילי.

לבסוף, לאור התרשמות שירת המבחן כי הנאשם אינו מקבל אחריות על ביצוע העבירות, אינו מבין את חומרתן או נזקקות טיפולית, וכן לנוכח חומרת העבירות, היקפן והתמשכותן לאורך תקופה ארוכה, נמנע שירות המבחן מהמלצה שיקומית, וציין כי ישנה חשיבות לענישה מוחשית אותה יש לקצוב בהתחשב בגילו המתקדם ובהיעדר הרשעות קודמות.

ביום 27.2.18 הגיש שירות המבחן הודעת עדכון לבית המשפט, בה נמסר כי לאחר עריכת התסקיר, העביר בא כוח הנאשם לשירות המבחן חוות דעת פסיכיאטרית מיום 18.8.16. קצינת המבחן מוסרת כי מחוות דעת זו עולה כי בשנים האחרונות, הנאשם סובל מבעיות זיכרון עם החמרה בשנה האחרונה (2016) ורושם לפגיעה קוגניטיבית. עוד עולה מהדו"ח כי הנאשם חווה "אירוע בלבולי" אשר בליווי הפגיעה הקוגניטיבית, מהווה סימן אזהרה לפגיעה ביכולת השיפוט וקבלת ההחלטות של הנאשם. יחד עם זאת, עולה כי החשיבה של הנאשם הגיונית ומאורגנת, ואין תכנים פסיכותרפיים או פתולוגיים אחרים בחשיבתו והאינטליגנציה שלו מצויה בגדר הנורמה.

שירות המבחן שוחח עם הנאשם בשנית לאחר הגשת חוות הדעת והתרשם כי הנאשם ממוקד וענייני. הוא הפגין אחריות מילולית בלבד ביחס לעבירות, ולא חל שינוי בעמדתו ביחס למעורבותו בהן וביחס לחומרת המעשים בהם הורשע, ולכן התחדדה התרשמות שירות המבחן, כי הנאשם רואה עצמו פסיבי ומופעל על ידי אחרים ביחס לעבירות.

לאור האמור, לא שינה שירות המבחן את המלצתו.

בא כוח המאשימה בטיעוניה הכתבים סברה כי המתחם העונשי הראוי בעבירות מאין אלו צריך שעימוד על 24-30 חודשי מאסר בפועל וכן קנס שצריך ויעמוד על 5% - 10% מגובה המחדל הכלכלי, וכן קנס סמלי אשר יוטל על נאשמת 1.

מאידך, טען בא כוח הנאשם כי שליחתו של הנאשם בגילו המתקדם לבית האסורים לא תביא פתרון חברתי נכון לערכים המוגנים אשר נפגעו כתוצאה ממעשיו והוא תמך את טיעונו בחוות הדעת הפסיכיאטרית אשר הוגשה מטעמו, המלמדת כי הנאשם אינו מסודר במחשבתו ומשכך הוא פגיע ונגרר, תופעות התנהגותיות אשר קשורות באופן ישיר לעבירות הפליליות אשר ביצע.

הצדדים, שניהם, הגישו פסיקה מתאימה לתמיכה בטיעוניהם.

דין והכרעה

מתחם העונש ההולם

עבירות המיסים כמוהן כשליחת יד לקופה הציבורית. העלמה והשתמטות מתשלום מיסים משמען גריעת כספים המיועדים לצורכי הציבור, והחומרה בעבירות אלה נגזרת גם מן הקלות הרבה שבה ניתן לבצע אותן, תוך ניהול מהלך העסקים הרגיל מחד, והקושי של רשויות האכיפה לאתר ולגלות את ביצוען מאידך. יתירה מכך, המשתמט מתשלום

מסים גורם בהתחמקותו להכבדת הנטל על האזרחים הנושאים בו כחוק. מכאן שהערכים המוגנים בעבירות אלה הם ההגנה על הקופה הציבורית, על כספי הציבור ועל השוויון בנשיאה בנטל תשלום המסים.

שני האישומים נגד הנאשם מתייחסים לתקופה אשר מרביתה חופפת, בין 8/12 ל-8/13, במהלך שנה אחת, כשהדיווחים והחשבוניות שהוצאו שלא כדין מתייחסים לאותם עוסקים מורשים, במסגרת ניהול עסקי הנאשמת בידי הנאשם, כך שהקשר בין האישומים הדוק ולכן ייקבע מתחם עונשי אחד אשר יהלום את החזרה על המעשים.

נסיבות ביצוע העבירות מעידות על חומרתן. הנאשם דיווח על מס תשומות בגין עסקאות אשר לא היו ולא נבראו במשך תקופה של שנה ושלושה חודשים, תוך שהוא כולל בדיווחיו ארבעה עוסקים מורשים שונים, אשר עימם כלל לא כרת עסקאות, בניגוד לדיווחיו. הסכומים אשר הנאשם השתמט מתשלומם גבוהים והגיעו לסך של 1,953,806 ₪, סכום שהביא להרשעתו בעבירה של ניכוי תשומות שלא כדין בנסיבות מחמירות.

הנאשם לא הסתפק בדיווח אשר נועד לאפשר לו להתחמק מתשלום המס, ואף נקט יוזמה ומעשים אקטיביים של הוצאת חשבוניות, כנגד עסקאות שלא היו ולא נבראו, בסכום של 532,848 ₪, אשר המס הכלול בו הוא 77,524 ₪.

מעשי הנאשם מלמדים על תחכום ועורמה שנועדו להשיא לו רווחים תוך הונאת רשויות המס, והחזרה על המעשים במשך חודשים רבים מעידה כי הוא לא חשש או היסס לעשות כן. העובדה שהנאשם מנהל את הנאשמת במשך שנים רבות, מעידה כי לפנינו אדם הרגיל ובקיא בניהול עסקיו, אשר תכנן את העבירות בקור רוח כשלנגד עיניו בצע כסף.

לאחר שבחנתי את הערכים המוגנים, את הפגיעה בהם בנסיבות שבהן ביצעו הנאשמים את העבירות וכן את הענישה הנוהגת בפסיקה בעבירות דומות, שוכנעתי כי **מתחם העונש ההולם נע במקרה זה בין 10 ל-24 חודשי מאסר, וזאת בנוסף לעונש מותנה וקנס כספי אשר ינוע בין 5,000 ל-15,000 ₪.**

העונש המתאים

הנאשם, יליד שנת 1940, בן 78 שנים כיום.

על אף גילו המבוגר וניהול הנאשמת במשך שנים רבות, לא הורשע מעולם בפלילים, וזו היא לו הסתבכות יחידה בפלילים.

הנאשם הודה בעבירות המיוחסות לו ובכך גילה אחריות ושיתף פעולה עם רשויות אכיפת החוק, אך תסקיר שירות המבחן מגלה כי לא מדובר באחריות מלאה שיש עמה הבנה והכרה בחומרת המעשים. לו היה עולה כי הנאשם מבין את חומרת העבירות לעומק הדברים, מתחרט על ביצוע המעשים, מוקיע ופוסל חזרה על מעשים דומים, ניתן היה לומר כי הנאשם למד את הלקח וההליך הפלילי הביא להרתעתו. אולם למרבה הצער, כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן, הנאשם אינו לוקח אחריות מלאה אלא מטיל אחריות על הממסד, על עמיתיו לעסקים ואפילו על בא כוחו, אשר "דחק בו להודות".

מעיון בתסקיר שירות המבחן, טענות ב"כ הצדדים ומהלך חייו של הנאשם התרשמתי כי לפניי אדם נורמטיבי המקיים אורח חיים משפחתי ויצרני במשך שנים, והעבירות הנידונות אינן משקפות את דרכו וחיו. יחד עם זאת, יש לזכור שעבירות המס מבוצעות על פי רוב בידי אנשים מן השורה אשר בשל היעדר רכיב פיזי ממשי של שליחת יד בכספים בעבירות אלה,

לא בוחלים במעשה, על אף חומרתו.

שירות המבחן תיאר את המצוקות אשר הנאשם התמודד עימן במהלך חייו ואשר השליכו על מעשיו, אולם אין באלה כדי להקל מחומרת המעשים.

שירות המבחן, אשר על פי רוב עומדים לנגד עיניו שיקולי השיקום והטיפול, שקל את נסיבותיו האישיות של הנאשם, אך בהתחשב בלקיחת האחריות המסויגת וחוסר ההבנה של הפסול במעשים, נמנע מלהמליץ על ענישה שיקומית במקרה זה.

עד כאן נדמה כי מקומו של הנאשם הוא בחלקו התחתון של מתחם הענישה ההולם, משמעות קביעה זו היא כי יש להטיל עליו עונש אשר יכלול בתוכו רכיב של מאסר בפועל ממש.

אין חולק כי גזירת עונש מאסר מאחורי סורג ובריא, לראשונה בחייו, בגילו הבוגר ולאחר שנות חיים ארוכות בהן לא הורשע בפלילים, תפגע בנאשם באופן קשה, אולם נוכח חומרת העבירות, החזרה על המעשים פעמים רבות, במשך חודשים רבים ותוך גריעת כספים בסכומים גבוהים, לא ניתן להסתפק בעונש אשר לא יכיל בו רכיב מרתיע של מאסר בפועל ממש.

אלא, שבקביעת מתחם זה הסתמכתי על תסקירי שירות המבחן ועל נתוניו האישיים של הנאשם. אולם, לעיוני הוגשה חוות דעת פסיכיאטרית מטעמו של דר' שאול סטיר מיום 18.8.16, המלמדת כי המצב הינו שונה.

כבר עתה יצוין כי אין בכוונתי לגמד את הערכותיו של שירות המבחן, אולם מאחר והוגשה חוות דעת פסיכיאטרית מטעמו של הנאשם ואין חולק על ממצאיה, הרי שיש להתייחס אליהם בכובד ראש. על פי חוות דעת זו, אמנם חשיבתו של הנאשם הינה "הגיונית ומאורגנת" אולם, **"קיימת הפרעה בולטת בזיכרון, בקשב ובריכוז... קיימת ירידה בשיפוט עקב הירידה הקוגניטיבית"**.

בסיכומה של חוות הדעת מצוין כי קיים קשר הדוק בין ירידת קוגניטיבית לפגיעה ביכולת קבלת ההחלטות, וככל שמצטרף לכך **"אירוע בלבולי"**, הרי שהפגיעה הינה משמעותית יותר עד כדי ש"קיים צורך להגן על מר י ד מפני קבלת החלטות שגויות וניצול לרעה".

חוות דעת זו עוסקת בתופעות אשר התרחשו אצל הנאשם ומיוחסות לו בשנים האחרונות.

יש בחוות דעת זו כדי להכהות במשהו את תסקירי שירות המבחן אשר הוגשו לעיוני במסגרת פרשת העונש בתיק זה. אכן, הנאשם מתקשה לראות את כל חומרת מעשיו, אך יכול והדבר נובע משיפוטו הקוגניטיבי ההולך ויורד בתקופה המיוחסת לכתב האישום, ומשום כך יש לכך להשליך באופן ישיר הן על מתחם הענישה אשר צוין לעיל והן על מיקומו של הנאשם בתוך מתחם זה.

רמת הפליליות המיוחסת לנאשם והבאה לידי ביטוי בעיון בכתב האישום דנן מקבלת גוון שונה לאחר שמצבו הקוגניטיבי של הנאשם הוברר. אין בכך כדי לפטור את הנאשם מעונש ואף אין בכך כדי לחלצו מעונש מוחשי, אך ייתכן ויש בכל אלו כדי להעבירו לתחום עונשי אשר יכלול בתוכו מאסר אשר ירוצה בעבודות שירות ולא מאסר של ממש.

נסיבות אישיות של נאשם, הן כאלו שמקורן במצבו הבריאותי והן כאלו אשר מקורן במצבו הנפשי, יש בהן כדי להוות

נסיבות מיוחדות אשר בגין יכול וראוי יהיה למצוא פתרון עונשי אחר ודרך עונשית שונה.

כך היה בעניינו של אורי לופוליאנסקי כפי שבא לידי ביטוי בע"פ 4456-14, **אביגדור קלנר ואח' נ' מדינת ישראל**, שם הוקל עונשו של אחד הנאשמים, אורי לופוליאנסקי משנות מאסר ארוכות למאסר קצר שרוצה בעבודות שירות וזאת נוכח מצבו הבריאותי של נאשם זה. נדמה, כי רצה בית המשפט העליון ללמדנו הלכה לפיה במקרים ראויים ונכונים, גם אם נדירים, נכון יהיה לשקול שיקולים רחבים של צדק אשר יש בהם, לעיתים, חריגה מהתבניות הנתונות בחוק ואשר נולדו עם תיקונו ה-113 של חוק העונשין. לטעמי, כך ראוי שיהיה אף במקרה דנן. נדמה כי מאסר אשר ירוצה בעבודות שירות המוטל על אדם המתקרב בצעדים זעירים לגיל הגבורות הינו משמעותי ומוחשי לא לפחות מעונש של מאסר בפועל בבית האסורים המוטל על מי שגילו הוא מחצית מגיל הנאשם דנן.

הבטתי בנאשם דנן וניסיתי לדמותו משתלב בשגרת בית האסורים, ניצב בתור לאוכל, לאפסנאות ועומד לספירתם של הסוהרים אשר חלקם בגילם של נכדיו. אכן, יש מקרים בהם הגיל, כשיקול עונשי, נדחק הצידה מפני שיקולים אחרים, אך במקרה דנן "שובר השוויון" היה מצבו הפסיכיאטרי של הנאשם וחווה הדעת אשר הוגשה בעניינו ואשר אין חולק בגינה. הבה נוסיף לדמיון המודרך אשר הוצג קודם לכן את מצבו הנפשי ההולך ומתדרדר, על אף שהדבר טבעי בגילו. נדמה כי אמצעי ענישה אחרים, אשר כוללים מאסר בעבודות שירות וכן קנס מכביד ומשמעותי יהיה בהם כדי להבהיר לו את חומרת מעשיו. יתכבד הנאשם, איש עסקים וזם, ויצא לעבודת יומו, משך חודשים ארוכים, במוסד ציבורי כזה או אחר, תוך שהוא מכפיף עצמו לאחראי הממונה עליו, ייתכן שצעיר ממנו ואף חסר ניסיון ניהולי, אשר הנאשם בחייו הקודמים כקבלן וכמנהל, לא היה אף מדמיון מצב דברים שכזה.

לעיתים, כך נדמה, יש לגמול לנאשם על פי מידותיו ועל פי נתוניו האישיים.

כך מלמדים מקורותינו כי בעת שמוטל עלינו ליתן צדקה למי אשר נזקק לה, יש ליתן לו צדקה המתאימה לרמת חייו טרם ירד מנכסיו -

"לפי מה שחסר העני אתה מצווה ליתן לו."

אם אין לו כסות מכסים אותו אם אין לו כלי בית קונין לו אם אין לו אשה משיאין אותו ואם היתה אשה משיאין אותה לאיש אפילו היה דרכו של זה העני לרכוב על הסוס ועבד רץ לפניו והעני וירד מנכסיו קונין לו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו שנאמר די מחסורו אשר יחסר לו ומצווה אתה להשלים חסרונו ..."

(רמב"ם, הלכות מתנות עניים, פרק ז' הלכה ג')

מכאן, שנאשם כשלנו, אשר הגדיר את עיקול בית מגוריו רחב המידות כהשפלה קשה ומכאיבה, אולי הגדולה אשר אירעה בימי חייו, ואשר בעוד שנתיים ימלאו לו שמונים שנים, ראוי כי ישלם לחברה על מעשיו בדרך מתונה יותר המתאימה יותר, כך לעניות דעתי, כדי לגמול לו על מעשיו ולמצוא להם מענה הולם.

נוכח כל האמור, לאחר שנתתי דעתי לכל השיקולים הנדרשים, לזכותו ולחובתו של הנאשם, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

1. ששה (6) חודשי מאסר אשר יכול וירוצו בעבודות שירות, וזאת על פי חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות ובכפוף לה. ריצוי רכיב עונשי זה יחל לא לפני 1.7.18. חוות מעודכנת בעניין זה תוגש לעיוני, וזאת עמוד 6

עד ליום 20.6.18.

2. שישה (6) חודשי מאסר אותם לא ירצה אלא אם יעבור תוך שלוש שנים מיום שחרורו על כל עבירה מסוג פשע לפי חוק מס ערך מוסף.

3. 20,000 ש"ח קנס או 100 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד ליום 1.5.19.

על הנאשמת 1 יוטל קנס בסך 2,000 ₪. הנאשמת תשלם סכום זה עד יום 1.5.18.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי תוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ג אייר תשע"ח, 08 מאי 2018, בנוכחות הצדדים.